

## İş Sağlığı ve Güvenliği Dersinin Staj Yapan Öğrencilerin Güvenlik İklimi Algılarına Etkisi (Doğu Karadeniz Bölgesi Örneği)

The Effect of Occupational Health and Safety Course on Safety Climate Perceptions of Internship Students (Eastern Black Sea Region Example)

Hasan TUNA<sup>1</sup>, Nilgün ULUTAŞDEMİR<sup>2</sup>

### ÖZ

Meslek yüksekokullarında eğitim alan öğrenciler derslerde teorik bilgilerle mesleki anlamda kendilerini geliştirmek için staj yapmaktadır. Staj yapan öğrencilerin çalıştıkları zaman sürecinde karşılaştıkları tehlikeler değişiklik gösterebilir. Bu süreç içerisinde stajyerlerin güvenlik iklimine ilişkin algı düzeylerinin yüksek olması istenmeyen durumların oluşma ihtimalini azaltabilir. Kesitsel ve ilişki aracıyı tipte planlanan çalışmada Doğu Karadeniz Bölgesinde staj yapan öğrencilerin demografik özellikleri ve okul hayatında aldığı iş sağlığı ve güvenliği derslerinin güvenlik iklimi algılarına etkisinin olup olmadığını tespit etmek amaçlanmıştır. Giresun, Bayburt, Trabzon ve Gümüşhane illerinde basit örnekleme yöntemiyle belirlenen 320 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Choudhry ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen Türen ve arkadaşları (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "güvenlik iklimi ölçeği" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. İş sağlığı ve güvenliği dersini alan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının, dersi almayanlardan anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca cinsiyet, eğitim alanı ve okuduğu üniversitenin bulunduğu il gibi demografik özelliklerle güvenlik iklimi algıları arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Doğu Karadeniz, Güvenlik İklimi, İş Sağlığı ve Güvenliği Dersi, Staj.

### ABSTRACT

Students who receive education in vocational schools do internships in order to improve themselves professionally with theoretical knowledge in the courses. The dangers faced by intern students during their work may vary. In this process, the high level of perception of the interns regarding the safety climate can reduce the possibility of undesirable situations. In this cross-sectional and relational type study, it was aimed to determine whether the demographic characteristics of the students doing internship in the Eastern Black Sea Region and the occupational health and safety courses they took in school life have an effect on the perceptions of the safety climate. 320 students determined by simple sampling method in the provinces of Giresun, Bayburt, Trabzon and Gümüşhane formed the sample of the research. The "safety climate scale" developed by Choudhry et al. (2009) and adapted into Turkish by Türen et al. (2014) was used as a data collection tool. It was observed that the safety climate perceptions of the students who took the occupational health and safety course were significantly higher than those who did not take the course. In addition, significant relationships were found between demographic characteristics such as gender, field of education and the province where the university is located, and safety climate perceptions.

**Keywords:** East Blacksea, Safety Climate, Occupational Health and Safety Course, Internship.

*Etik Kurul Kararı No: 2021/4*

<sup>1</sup>Dr. Öğr. Üyesi, Hasan TUNA, İş Sağlığı ve Güvenliği, Gümüşhane Üniversitesi Elektrik ve Enerji Bölümü, hasan.tuna@gumushane.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3194-7216

<sup>2</sup>Doç. Dr., Nilgün ULUTAŞDEMİR, Halk Sağlığı, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü, nulutasdemir@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-2231-5236

**İletişim / Corresponding Author:** Hasan TUNA  
**e-posta/e-mail:** hasan.tuna@gumushane.edu.tr

**Geliş Tarihi / Received:** 31.03.2022  
**Kabul Tarihi/Accepted:** 25.06.2022

## GİRİŞ

Meslek yüksekokulları (MYO) Türkiye'deki mesleki ve teknik eğitim sisteminin en önemli parçasıdır.<sup>1</sup> Öğrenciler MYO'ların da aldıkları teorik bilgilerle kendilerini geliştirirler.<sup>2</sup> Bunun yanında öğrenciler teorik olarak aldığı bilgiyi staj yaparak uygulamada da görmektedir.

Staj, Fransızca "stage" kelime kökünden türemiştir. "Stage" Fransızca'da "eğitim" anlamına gelmektedir. Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre staj, "Herhangi bir meslek edinecek olan kimsenin geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemi ya da bir kimsenin meslek bilgisini arttırmak için bir kurumun bir veya birçok bölümünde çalışarak geçirdiği dönem" şeklinde tanımlanmaktadır.<sup>3</sup> 3308 sayılı Meslek Eğitimi Kanununda ise "Yükseköğretim Kurulunca, yükseköğretim kurumlarında verilmekte olan her düzeydeki alana özgü olarak belirlenen teorik ve uygulamalı dersler dışında, öğrencilerin öğretim programlarıyla kazandırılması öngörülen mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmeleri, sektörü tanımaları, iş hayatına uyumları, gerçek üretim ve hizmet ortamında yetişmeleri amacıyla işletmede yaptıkları mesleki çalışma" olarak tanımlanmıştır.<sup>4</sup> Staj uygulamaları; öğrenciye iş tecrübesi kazanma ve çalışma ortamını tanıma imkânı vermesi açısından önemlidir.<sup>5</sup>

İşe yeni başlayan gençler daha büyük risk altındadır. İşyerine ve yaptıkları işe yeterince aşina olmamalarından dolayı genel anlamda sağlık ve güvenliklerini etkileyebilecek olan riskler konusunda da gereken deneyimden yoksundurlar. Çalışan bir yetişkin olma hevesleri de işyerindeki riskleri algılama düzeylerini olumsuz etkilemektedir. Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak ve bu konuda gerekli olan eğitim ve gözetimden faydalanmak gençlerin hakkıdır. Özellikle gençlerin çalışma hayatında fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden gelişmelerini tamamlamamış olmaları, dikkatlerinin çabuk dağılması, risk almaya meyilli oluşları, deneyim ve İSG bilinci eksikliği gibi nedenlerden dolayı, öğrencilerde davranış

bilinci ve farkındalık oluşturulması gerekmektedir.<sup>6</sup> Buradan hareketle staj yapacak öğrencilerin güvenlik algılarının yüksek olması gerekmektedir.

Çalışan bireylerin çalışma ortamlarındaki meydana gelebilecek riskli bir duruma karşı yansıttıkları güvenlik algılarına güvenlik iklimi denilmektedir. Zohar (1980) güvenlik iklimini "çalışan bireylerin güvenli bir şekilde işlerini yapabilmeleri için algılarının yansıtıldığı ve çalışan bireylerin çalışma ortamlarına ilişkin totaliter algılarının bir özeti" şeklinde tanımlamıştır.<sup>7</sup> Neal ve Griffin (2006) ise "çalışma ortamındaki güvenlikle alakalı prosedür, politika ve uygulama gibi durumların çalışanlar tarafından algılanma şekli" olarak tanımlamıştır.<sup>8</sup> İşyerlerindeki risklerin analiz edilmesinin yanı sıra çalışanlar arasındaki güvenlik algısının oluşturulması meydana gelebilecek istenmeyen durumların en aza indirilebilmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

Literatürde güvenlik ikliminin değerlendirildiği güvenlik performansı veya davranışları arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalar<sup>9-13</sup> olduğu gibi güvenlik iklimini etkileyen değişkenleri tespit etmek için yapılan çalışmalar da<sup>14-22</sup> mevcuttur. Karadurmuş (2006) tarafından yapılan çalışmada Avrupa Birliği'nin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili stratejisini önleme kültürünü güçlendirmek için eğitim ve öğretimi ön plana çıkardığını, İSG eğitiminin iş hayatına atılınca değil okul müfredatının bir parçası olması gerektiği vurgulanmaktadır. Gelecekte çalışanların sağlığı ve güvenliği, iş sağlığı ve güvenliğinin bugünkü eğitim sistemimize entegre edilmesine bağlıdır.<sup>23</sup>

İş kazaları ve meslek hastalıklarına maruz kalmanın en önemli nedenlerinden birisi bu konudaki bilgisizliktir. İnsanın yapmakla yükümlü olduğu iş için gerekli ve yeterli eğitim görmemiş ya da yeterli beceri ve deneyim kazanmamış olması, güvensiz davranışlara kaynaklık ederek iş kazalarına

neden olmaktadır.<sup>24</sup> Türkiye’deki meslek yüksekokulları işgücü piyasasına tekniker düzeyinde ara eleman yetiştiren kurumlardır. Bu okullardan mezun olan kişiler İSG hakkında ne kadar donanımlı yetişirlerse ve güvenlik iklimi algıları ne kadar yüksek olursa iş kazaları o oranda azalacaktır. Literatürde üniversitelerde verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerin değerlendirildiği ve eğitimlerin öğrencilerin

iş sağlığı ve güvenliği bilinci ve güvenlik kültürüne olumlu yönde etkilediğini belirten çalışmalar<sup>25-27</sup> bulunmaktadır. Buradan hareketle bu çalışmada Doğu Karadeniz Bölgesinde okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının demografik özelliklerden ve okul hayatında aldığı iş sağlığı ve güvenliği derslerinden ne şekilde etkilendiğinin tespiti amaçlanmıştır.

## MATERYAL VE METOT

### Araştırmanın Şekli

Bu çalışmada Doğu Karadeniz Bölgesinde okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının demografik özelliklerinden ve okul hayatında aldığı iş sağlığı ve güvenliği derslerinden ne şekilde etkilendiğini tespit etmek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2009), bu modeli “iki veya daha fazla sayıdaki değişken arasındaki değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi hedefleyen araştırma modeli” olarak tanımlamıştır.<sup>28</sup> Bu çalışmada ilişkisi aranan değişkenler öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri, iş sağlığı ve güvenliği dersi alıp almama ile güvenlik iklimi algılarıdır.

### Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; Giresun, Bayburt, Trabzon ve Gümüşhane illerinde bulunan staj yapan öğrenciler, örneklemini ise basit örnekleme yöntemiyle saptanan 320 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmamızda iş sağlığı ve güvenliği dersinin staj yapan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarına etkisini belirlemek için Giresun, Bayburt, Trabzon ve Gümüşhane illerinde staj öncesi haftada 2 saat iş sağlığı ve güvenliği dersi alan 118 öğrenci ve almayan 202 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Değişkenler	Kategori	f	%
Cinsiyet	Erkek	165	26.68
	Kadın	155	73.32
Yaş	19’dan küçük	84	26.25
	20	107	33.44
	21	60	18.75
	21’den büyük	69	21.56
Eğitim Durumu	Teknik Bilimler	149	46.56
	Sağlık Bilimler	63	19.69
	Sosyal Bilimler	108	33.75
Okuduğu Üniversitenin Bulunduğu İl	Gümüşhane	80	25.00
	Giresun	80	25.00
	Bayburt	80	25.00
	Trabzon	80	25.00
İSG Dersini Alıp Almama	İSG dersi alan	118	36.87
	İSG dersi almayan	202	63.13

İSG: İş Sağlığı ve Güvenliği

Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin %51.56'sı (n=165) erkek, %33.44'ü (n=125) 20 yaşında, %40.31'i (n=183) sosyal bilimler alanında okuyorken %63.13'ü (n=202) ise okul hayatında İSG dersi almıştır. Giresun, Bayburt, Trabzon ve Gümüşhane illerinde bulunan 80'er öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur.

### Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi

Çalışmada Choudhry vd. (2009) tarafından geliştirilen Türen vd. (2014) tarafından güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları yapılarak Türkçeye uyarlanan "Güvenlik İklimi Ölçeği" kullanılmıştır.<sup>29</sup> 14 madde ve 2 alt boyuttan oluşan ölçekte maddeler "1= Kesinlikle katılmıyorum" ve "5 = Kesinlikle katılıyorum" arasında değişen 5'li likert tipi skalada puanlanmaktadır. Düşük puanlar güvenlik ikliminin düşük olduğu anlamına gelirken, yüksek puanlar organizasyonda güvenlik ikliminin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Güvenilirlik çalışmaları sağlık (iç tutarlılık katsayısı .93) ve elektronik (iç tutarlılık katsayısı ise .92) sektöründen iki ayrı örnekleme gerçekleştirilmiştir. Doğu Karadeniz Bölgesinde staj yapan öğrencilere yapılan bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı .92 olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada toplanan verilerin analiz edilmesi için IBM SPSS 25 paket programı kullanılmıştır. Verilerin dağılımının normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla çalışmada kullanılan güvenlik iklimi ölçeğinin ortalama, medyan, mod, çarpıklık ve basıklık katsayıları sırasıyla Tablo 2'de verilmiştir.

**Tablo 2. Güvenlik İklimi Ölçeğinin Bazı İstatistiksel Değerleri**

	N	$\bar{x}$	Medyan	Mod	Çarpıklık Katsayısı	Basıklık Katsayısı
Güvenlik İklimi	320	3.31	3.36	3.22	-.343	.011

Verilerin dağılımlarının aritmetik ortalama, medyan, mod, çarpıklık ve basıklık katsayıları gibi istatistikler üzerinden incelenmesi, betimsel yöntemler olarak belirtilmektedir.<sup>30, 31</sup> Bu kapsamda ortalama, medyan ve modun eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının  $\pm 1$  sınırları içinde 0'a yakın olması normal dağılımın varlığına kanıt olarak değerlendirilmektedir.<sup>32-35</sup> Tablo 2'ye bakıldığında güvenlik iklimi ölçeğinin ortalama, medyan ve mod değerlerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bununla birlikte güvenlik iklimi ölçeğinin çarpıklık ve basıklık katsayılarının (-1, +1) aralığında olması ölçeğin normal dağıldığını göstermektedir. Araştırma verileri değerlendirilirken bağımsız örneklem t testi, varyans analizi (ANOVA), Tukey testi kullanılmıştır.

### Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma öncesi Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan etik onay alınmıştır (2021/4, E-95674917-108.99-21807). Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere açıklamalar yapılarak Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu imzalatılmıştır.

## BULGULAR VE TARTIŞMA

Öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının cinsiyet ve okul hayatında iş sağlığı ve güvenliği dersini alıp almamalarına göre

farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan t testi sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

**Tablo 3. Öğrencilerin Güvenlik İklimi Algılarının Bazı Değişkenlere Göre t-testi Sonuçları**

Değişken		N	$\bar{x}$	SS	t	p
Cinsiyet	Erkek	165	3.20	0,73	-2.235	<b>0,026*</b>
	Kadın	155	3.36	0.60		
İSG Dersini Alıp Almama	İSG dersi alan	118	3.48	0,60	4.350	<b>0,000*</b>
	İSG dersi almayan	202	3.15	0.68		

\*  $p < .05$ ; İSG: İş Sağlığı ve Güvenliği.

Öğrencilerin güvenlik iklimi algılarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ( $t=-2.235$ ,  $p<0.05$ ). Kadın öğrencilerinin güvenlik iklimi algıları ( $\bar{x}=3.36$ ), erkek öğrencilerin güvenlik iklimi algılarına ( $\bar{x}=3.20$ ) göre daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Öğrencilerin güvenlik iklimi algılarına ilişkin görüşleri ile iş sağlığı ve güvenliği dersini alıp almamalarına arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ( $t=4.350$ ,  $p<0.05$ ). İş sağlığı ve güvenliği dersini alan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının ( $\bar{x}=3.48$ ), iş sağlığı ve güvenliği dersini almayan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarından ( $\bar{x}=2.61$ ) anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 3). Bu durumun verilen İSG dersinin iş güvenliği bilinci ve güvenlik kültürü oluşmasına sebep olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatürde üniversitelerde verilen İSG derslerinin değerlendirildiği ve İSG dersinin alıp almamanın İSG yeterlilik

algılarında anlamlı bir farklılaşmanın olduğunu belirtilen çalışmalar<sup>25-27</sup> olduğu gibi, anlamlı farklılık olmadığı tespit edilen çalışmalar da<sup>36-37</sup> mevcuttur. Reşitoğlu vd. (2018) tarafından yapılan çalışmada İSG eğitiminin, öğrencilerin İSG konusundaki bilgi birikimlerini arttırdığı ve tutumlarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.<sup>25</sup> Şahmaran vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada da İSG dersi alan ön lisans öğrencilerinin İSG algılarında artış ve İSG'ye bakış açılarında değişiklik olduğu saptanmıştır.<sup>27</sup> Topgül ve Alan (2017) ve Aydoğan (2021) tarafından yapılan çalışmalarda ise İSG eğitiminin öğrencilerin algılarında etkili olmadığı tespit edilmiştir.<sup>36, 37</sup>

Öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının sosyo-demografik özelliklerine göre tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

**Tablo 4. Öğrencilerin Güvenlik İklimi Algılarının Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları**

	Değişken	N	$\bar{X}$	SS	sd	F	p	Anlamlı Fark
Yaş	19'dan küçük	84	3.30	0.69	319	1.624	0.184	
	20	107	3.17	0.74				
	21	60	3.31	0.56				
	21'den büyük	69	3.39	0.61				
	Toplam	320	3.28	0.67				
Eğitim Alanları	Teknik Bilimler	149	3.17	0.74	319	4.371	<b>0.13*</b>	Sağlık Bilimler- Teknik Bilimler
	Sağlık Bilimler	63	3.44	0.48				
	Sosyal Bilimler	108	3.33	0.65				
	Toplam	320	3.27	0.67				
Okuduğu Üniversitenin Bulunduğu İl	Gümüşhane	80	3.05	0.70	319	4.119	<b>0.007*</b>	Giresun- Gümüşhane Bayburt- Gümüşhane Trabzon- Gümüşhane
	Giresun	80	3.33	0.68				
	Bayburt	80	3.35	0.69				
	Trabzon	80	3.37	0.58				
	Toplam	320	3.28	0.67				

\* $p < 0.05$

Doğu Karadeniz bölgesinde okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarına ilişkin görüşlerinin yaş ( $F=1.624$ ,  $p>0.05$ ) değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği belirlenmiştir (Tablo 4).

Öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının okuduğu üniversitenin bulunduğu il değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ( $F= 4.119$ ,  $p<0.05$ ). Farkın hangi iller arasında olduğunu belirlemek üzere uygulanan Tukey testi sonucunda, Bayburt ( $\bar{x}=3.35$ ), Trabzon ( $\bar{x}=3.37$ ) ve Giresun ( $\bar{x}=3.33$ ) illerinde okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının, Gümüşhane ( $\bar{x}=2.93$ ) ilinde okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarından ( $\bar{x}=2.47$ ) anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4).

Öğrencilerin güvenlik iklimi algıları okuduğu üniversitenin bulunduğu il değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bayburt, Trabzon ve Giresun illerinde okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi

algılarının, Gümüşhane ilinde okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarından anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun Gümüşhane ilinde öğretim gören öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği dersinin verilmemesi ya da staj döneminden sonra verilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin eğitim aldıkları alanlara göre güvenlik iklimi algılarına ilişkin görüşlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ( $F=4.371$ ,  $p<0.05$ ). Farkın hangi alanlar arasında olduğunu belirlemek üzere uygulanan Tukey testi sonucunda, sağlık bilimler alanında okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının ( $\bar{x}=3.44$ ), teknik bilimler alanında okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarından ( $\bar{x}=3.17$ ) anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 4). Bu durumun sağlık bilimler alanında okuyan öğrencilerin uygulama derslerinin olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

## SONUÇ VE ÖNERİLER

Güvenlik iklimi işyerlerinde sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının oluşturulmasında büyük bir öneme sahiptir. Güvenlik ikliminin oluşturulmasında da İSG

eğitiminin önemi yadsınamaz. Bu çalışmada Doğu Karadeniz Bölgesinde eğitim gören ön lisans öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının demografik özellikleri ve

okul hayatında aldıkları İSG dersleri ile olan ilişkisi incelenmiştir.

İSG dersini alan ön lisans öğrencilerin güvenlik iklimi algıları İSG dersini almayanlara göre anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Ön lisans öğrencilerin cinsiyet durumlarına göre yapılan analizde bayan öğrencilerin güvenlik iklimi algıları, erkeklerden anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Güvenlik iklimi algıları ön lisans öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteni bulunduğu il açısından incelendiğinde, Bayburt, Trabzon ve Giresun illerinde okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi algıları, Gümüşhane ilinde okuyan öğrencilerden anlamlı bir şekilde yüksek

olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında sağlık bilimler alanında okuyan öğrencilerin güvenlik iklimi algılarının, teknik bilimler alanında okuyan öğrencilerden anlamlı şekilde yüksektir.

Öğrencilerin eğitim hayatında aldıkları İSG dersinin, güvenlik iklimi algılarına etkisinden dolayı iş yerindeki tutum ve davranışlara önemli bir etkisi olduğu söylenebilir. Öğrencilerde iş sağlığı ve güvenliği bilinci oluşturmak ve iş kazası ve meslek hastalıklarını önlemek için staj yapan öğrencilerin eğitim aldığı müfredatta İSG eğitiminin zorunlu olarak verilmesi ve staj öncesinde uygulamaya yönelik İSG eğitimlerinin verilmesi önerilebilir.

#### KAYNAKLAR

1. Alkan, R, Suiçmez, M, Aydınkal, M. ve Şahin, M. (2014). "Meslek Yüksekokullarındaki Mevcut Durum: Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri". Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 4 (3), 133-140.
2. Mankan, E. (2015). "Mesleki Önlisans Programlarında Staj Eğitiminin Önemi: Bülent Ecevit Üniversitesi Çaycuma Meslek Yüksekokulu Örneği". Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3 (10), 734-741.
3. Türk Dil Kurumu. (2021). Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 4.12.2021).
4. Mesleki Eğitim Kanunu. (1986). Mesleki Eğitim Kanunu. 05/06/2012, 3308.
5. Alkan, C, Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1998). "Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları". İstanbul: Alkım Yayınları.
6. Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). "Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi". 3-4.
7. Zohar, D. (1980). "Safety Climate in Industrial Organizations: Theoretical and Applied Implications". Journal of Applied Psychology, 65, 96-102.
8. Neal, A. and Griffin, M.A. (2006). "A Study of the Lagged Relationships among Safety Climate, Safety Motivation, Safety Behavior, and Accidents at the Individual and Group Levels". Journal of Applied Psychology, 91 (4), 946.
9. Griffin, M.A. and Neal, A. (2000). "Perceptions of Safety At Work: A Framework For Linking Safety Climate To Safety Performance, Knowledge and Motivation". Journal of Occupational Health Psychology, 5 (3), 347-358.
10. Neal, A, Griffin, M.A. and Hart, P.M. (2000). "The Impact of Organizational Climate on Safety Climate and Individual Behavior". Safety Science, 34 (1), 99-109.
11. Mearns, K, Whitaker, S.M. and Flin, R. (2003). "Safety Climate, Safety Management Practice and Safety Performance in Offshore Environments". Safety Science, 41(8), 641-680.
12. Sadullah, O. ve Kanten, S. (2009). "A Research on the Effect of Organizational Safety Climate upon the Safe Behaviors". Ege Academic Review, 9 (3), 923-932.
13. Kaplan, O. (2019). Güvenlik İklimi İle İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları Performansı Arasındaki İlişki: Beden Eğitimi Bölümü Öğrencileri Üzerinde Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Esenyurt Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
14. Soenderstrup-Andersen, H.H, Carlsen, K, Kånes, P, Bjoerner, J.B. and Roepstorff, C. (2011). "Exploring the Relationship Between Leadership Style and Safety Climate In A Large Scale Danish Cross-Sectional Study". Safety Science Monitor, 15 (1), 1-9.
15. Andoh, M. (2013). The Relationship between Leadership Style and Safety Climate: A Case Study of Goldfields Ghana Limited, Tarkwa-Cil Plant. Master Thesis. Blekinge Institute of Technology, Karlskrona Sweden.
16. Gyekye, S. and Salmnen, S. (2010). "Organizational Safety Climate and Work Experience". International Journal of Occupational Safety and Ergonomics (JOSE), 16 (4), 431-443.
17. Mosher, G.A, Keren, N, Freeman, S.A. and Hurburgh Jr, C.R. (2013). "Measurement of Worker Perceptions of Trust and Safety Climate in Managers and Supervisors at Commercial Grain Elevators". Journal of Agricultural Safety and Health, 19 (2), 125.
18. Alkış, H. ve Taşpınar, Y. (2012). "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinde Yeni Yaklaşımlar, Demir Çelik Sektörü Çalışanlarının İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Algısı: Konya Örneği". 02-04 April 2012, International Iron & Steel Symposium (1190-1196). Karabük.
19. Oluk, F. (2021). İmalat Sektörü Çalışanlarının Güvenlik İklimine İlişkin Algılarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çankırı.
20. Aydın, A, Tiryaki, S, Üçüncü, K. ve Yıldırım, İ. (2015). "Orman Ürünleri Sanayinde İşyeri Güvenlik İklimi Algısı". Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi, 3 (3), 205-212.
21. Şimşek İlkın, N. (2017). Güvenlik İklimi ve İş Tatmini İlişkisinde Birey-Örgüt Uyumunun Aracı Rolü: Tekstil Sektöründe Bir Araştırma. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

22. Kahveci, M. (2019). İş Sağlığı ve Güvenliği Algısı ve Güvenlik İklimi Ölçümü: İnegöl Bölgesi Mobilya Sektörü Çalışanları Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
23. Karadurmuş, S. (2006). "İş Sağlığı ve Güvenliğinin Eğitime Entegrasyonu İyi Uygulama Örnekleri". İSGD, 30, 62-69.
24. Yılmaz, F. (2009). "İş Sağlığı ve Güvenliği'nde Okul Eğitiminin Önemi: Modern Örnekler Işığında İş Sağlığı ve Güvenliği Lisans Eğitiminin Ülkemizde Uygulanabilirliği". İş Hukuku ve İktisat Dergisi, 11, 107-139.
25. Reşitoğlu, B., Tubay Bağdatoğlu, Ö., Bahar, L., Erden, S., Apaydın, S. ve Pekoğlu, E. (2018). "İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Sağlık Hizmetlerindeki Öğrencilerin Bilgi Ve Tutumlarına Etkisi". İBAD, 3 (2), 459-473.
26. Sarıkaya, M., Güllü, A. ve Seyman, M.N. (2010). "Meslek Yüksekokullarında İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Verilmesinin Önemi (Kırıkkale Meslek Yüksekokulu Örneği)". TÜBAV Bilim Dergisi, 2 (3), 327-332.
27. Şahmaran, T., Kar, H. ve Arısal, İ. (2019). "İş Sağlığı ve Güvenliği Ön Lisans Programında Verilen Eğitim ve Öğretimin İş Sağlığı ve Güvenliği Algısı Üzerine Etkisi". OPUS UTAD, 11 (18), 1799-1827.
28. Karasar, N. (2009). "Bilimsel Araştırma Yöntemi". Ankara: Nobel Yayıncılık.
29. Türen, U., Gökmen, Y., Tokmak, İ. ve Bekmezci, M. (2014). "Güvenlik İklimi Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması, Süleyman Demirel Üniversitesi". İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19 (4), 171-190.
30. Abbott, M.L. (2011). "Understanding Educational Statistics Using Microsoft Excel and SPSS". New Jersey: John Wiley & Sons.
31. Kirk, R. (2008). "Statistics: An introduction". California: Thomson Higher Education.
32. Howitt, D. and Cramer, D. (2011). "Introduction to SPSS statistics in psychology: For version 19 and earlier". London: Pearson Education Limited.
33. McKillup, S. (2012). "Statistics Explained: An Introductory Guide for Life Scientists". Cambridge: Cambridge University Press.
34. Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (2013). "Using Multivariate Statistics". London: Pearson Education.
35. Wilcox, R. (2012). "Modern Statistics for the Social and Behavioral Sciences: A Practical Introduction". Florida: CRC Press.
36. Aydoğan, Z. (2021). "Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri ve Bu Eğitimin Çevre Sağlığı Farkındalığına Etkisi". İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13 (1), 261-284.
37. Topgül, S. ve Alan, Ç. (2017). Öğrencilerin İş Güvenliği ve İş Güvenliği Eğitimi Algısının Değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22 (2), 587-598.